...бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 249 (6178) ДЕКАБРИИН 13 СРЕДА 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

1950 ОНОЙ ДЕКАБРИИН 17 ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үдэр.

Һунгалтануудта бултадаа хабаадая!

Депутат—арадтаа алба хэгшэ

РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые 1951 оной февралиин 18-да үнгэргэхэ тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ мүнөөдэр тунхаглагдаба. Мүн энэ үдэр Грузинска ба Киргизскэ союзна республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд зарлагдаа. Союзна республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд, тэрэшэлэн ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха, мүнөө ябажа байгаа һунгуулиин кампани хадаа манай ороной ажабайдалда угаа ехэ удхашанартай байна.

Социализмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтануудые хуулита ёһоор батадхаһан Сталинска Конституци болбол Соведүүдэй ороной бүхы гражданинуудта агуухэ эрхэнүүдые олгоо. Гүрэнэй засагай органуудта һунгаха һунгалтанууд манайда үнэхөөрөө бүгэдэарадай хэрэг мүн, эдэ һунгалтанууд советскэ социалистическэ демократиин бүлюу һайнии эли тодоор харуулна.

Капиталистическэ оронуудта парламентнуудта һунгаха һунгалтанууд ангиин тулалдаануудай ба даршалдаанай оршон байдалда, баян ангинуудай зүгһөө һунгагшадые хашаха хабшаха условинууд үнгэрдэг байхадань, манай орон дотор һунгалтанууд хадаа хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин хани харилсаанай, тэдэнэй бэе бэедээ этигэдэг ба хани барисаатай байдаг оршон байдалда үнгэрнэ. СССР дотор арадай хүсэл зоригые хазагайруулхын тулада арадые хашаха хэншье үгы байна.

Арбан гурбан жэлэй саада тээ—1937 оной декабриин 11-дэ,—һунгагшадай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, нүхэр Сталин болбол манай орон доторхи һунгалтануудые тодорхойлон иигэжэ хэлээ һэн:

«Иимэ сүлөөтэ ба үнэхөөрөө демократическа һунгалтанууд хадаа гансал социалистическэ гуримуудай мандаһанай үндэһэн дээрэ, манайда социализмын юрэ байгуулагдажа байһан бэшэ, харин ажаһуудалда, арадай үдэр бүриин ажаһуудалда ороод байһанай һуури дээрэл, бии боложо шадаһан байна».

Эдэ сталинска зориг бадаруулагша үгэнүүдэй хэлэгдэһэн үдэрһөө хойшо үнгэрһэн жэлнүүд социализмын агуухэ шэнэ илалтануудай жэлнүүд мүн байгаа. Советскэ социалистическэ гүрэнэй политическэ ба экономическа хүсэн үшөө ехээр ургаа, манай ороной арадуудай ахадүүгэй хани харилсаан ба барисаан хүгжөө, бэхижээ. Большевистскэ партиие, советскэ правительствые тойрон, агуухэ вождь ба багша нүхэр Сталиниие тойрон нигтаар жагсаһан советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэл эбдэршэгүй. Алдарта коммунистическэ партяар хүтэлбэрилэгдэдэг советскэ хүнүүд амгалан, зохёон байгуулхы ажалдашье, социалистическэ Эсэгэ ороноо дайгаар хамгаалхадаашье үзэгдөөгүй ехэ героизм харуулаа.

Манай Эхэ ороной хэзээ нэгэтэ үзэһэн бүхы дайнуудһаа эгээл ехэшэр хүндэ дайн байһан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда илалта туйлаад, советскэ хүнүүд болбол дайнай ушаруулһан шархые түргэнөөр эдэгээхэһээ гадна, мүн промышленностиин, транспортын, хүдөө ажахын, культурын шэнэ хүсэтэ дэбжэлтэ эмхидхэхэ ба дайнай хойто тээхи табанжэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ хүсэнүүдые ба арга боломжонуудые өөһэдөө олоһон байна.

Советскэ арадай бүхы илалтануудые зоригжуулагшань ба эмхидхэгшэнь Ленин — Сталинай агуухэ парти мүн. Советскэ хүнүүд болбол коммунистическэ партиие манай Эхэ оронии илалтаһаа илалта тээшэ сэсэн мэргэнээр зоримгойгоор хүтэлэгшэ, өөрынгөө шалгарһан вождь гэжэ харадаг байна.

Большевигүүдэй партида, агуухэ Сталинда арадай дура инаглалынь хэмжээгүй ба хизааргүй ехэ. Энэ дура инаглал болбол бүгэдэарадай һайндэртэ — ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үдэрнүүдтэ шэнэ хүсэтэйгөөр эли тодоор харагдажа байна. Советскэ хүнүүд коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудые — манай Эхэ ороной эрхим хүбүүд ба басагадые нэгэн һаналаар дэмжэнэ.

Хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, советскэ интеллигенциин түрүү түрүү түлөөлэгшэдые депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлхэдээ, һунгагшад болбол тэдэнэртэ үндэр ехэ эрилтэ хэнэ. Депутат—арадтаа алба хэгшэ гээшэ, тэрэ болбол арадай захяае дүүргэхэ ёһотой гэһэн тухай нүхэр Сталинай сэсэн мэргэн заабариие советскэ хүнүүд хододоо һанажа ябадаг.

Өөһэдынгөө депутадуудта һунгагшадай хэхэ ёһотой эрилтэнүүд тухай хэлэхэдээ нүхэр Сталин иигэжэ заагаа һэн:

«Һунгагшад, арад болбол өөрынгөө депутадуудһаа ямар эрилтэ хэхэ ёһотойб гэбэл, тэдэнэрэй өөһэдынгөө зорилгонуудай дээдэ хэмжээдэ байхынь тулада, тэдэнэрэй өөһэдынгөө хүдэлмэридэ политическэ обывательнууд болотороо доошоо орохогүйнь тулада, тэдэнэрэй ленинскэ түхэлэй политическэ ажал-ябуулагшадай тушаалда үлэхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги тиимэ тодорхой, тодо ажал-ябуулагшад болохынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги байлдаанда тиимэ айдаггүй зүрхэтэй ба арадай дайсадта хайра гамгүй хатуу байхынь тулада, хэрэгэй орёо боложо эхилхэдэ ба горизонт дээрэ ямар нэгэн аюулай үзэгдэхэдэ али бүхы уулгар ябадалһаа, али тэрээн шэнги ябадалһаа сүлөө байхынь тулада, али бүхы уулгаршуу ябадалһаа Ленин шэнги баһал тэдэнэй тиимэ сүлөө байхынь тулада, бүхы плюсууд ба минусуудые алишье талаарнь бодомжолхо ба алишье талаарнь мэдэхэ хэрэгтэй болодог орёо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Ленин шэнги баһал тэдэнэй тиимэ сэсэн ба мэгдэдэггүй байхынь тулада, тэдэнэрэй Ленин шэнги тиимэ үнэн ба сэхэ байхынь тулада, Ленинэй дурладаг шэнгеэр өөрынгөө арадта тэдэнэй дурладаг байхынь тулада эрилтэ хэхэ ёһотой».

Эдэ бүхы гайхамшагта шанарнууд хадаа Ленинэй мүнхэ хэрэгые гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ—нүхэр Сталинда бэелһэн байна. Манай ороной ажалшад агуухэ Сталиниие депутадта өөһэдынгөө түрүүшын кандидадаар угаа ехэ зоригжолтойгоор ба нэгэн һаналтайгаар дэбжүүлнэ.

Манай һунгамалнууд арадай этигэл найдабариие юунһээшье дээрэ сэгнэхэ арадтаа үнэн сэхээр алба хэхэ ёһотой гэжэ нүхэр Сталин һургана. Коммунистическэ партяар хүмүүжүүлэгдэһэн манай кадрнууд, бүхы советскэ хүнүүд агуухэ вождиингоо ба багшынгаа түүхэтэ заабаринуудые хододоо хүтэлбэри болгон ябадаг.

Депутат—советскэ арадтаа алба хэгшэ мүн, тэрэ болбол арадтайгаа эгээл нигтаар холбоотой, тиин тэрэнэй захяае дүүргэн, коммунизмын илахын түлөө тэмсэлдэ өөрынгөө бүхы хүсые үгэдэг байна.

Капиталистическэ оронуудта һунгагшадай ба депутадуудай хоорондо тон ондоо харилсаанууд байдаг. Тэндэ, капиталай дэлхэйдэ, һунгалтануудай ябажа байхадань лэ депутадууд һунгагшадтаа һаймһархадаг, тэдэнэй үмэнэ доро дохидог, үнэн сэхэ байһандаа тангаригаа үгэдэг, обоо собоо худал найдуулга үгэдэг юм. Теэд, һунгалтануудай болохотой сасуу депутадуудай ба һунгагшадай хоорондын харилсаанууд үндэһөөрөө хубилдаг. Буржуазна депутадууд хадаа өөһэдынгөө һунгагшадһаа огто сүлөө, дулдыданхай бэшэ байдаг, тэдэнэр нэгэ лагерьһаа нүгөөдэдэнь ородог, элдэб муу муухай аашануудта хабаададаг, арадайнгаа интересүүдтэ урбадаг, өөһэдынгөө һунгагшадай хүсэл зоригые дүүргэхэһээ арсадаг байна.

Буржуазна парламентаризмын бүхы түүхэнь хадаа хуули гаргаха буржуазна органуудай арадта харша шэнжые. буржуазна депутадуудай бэеэ худалдадагые харуулна. США-гэй конгресстэ һунгаһан һүүлшын һунгалтанууд американска буржуазна парламентаринарай бэеэ худалдадаг байһыень шэнэ хүсэтэйгөөр харуулаа. США-дэ буржуазна нэгэшье ажал-ябуулагша хадаа хэрбээ ямар-нэгэн томо капиталистическэ корпорацитай гү, али ямар-нэгэн бүлэг дээрмэшэдтэй сугтаа ябаагүй һаа, политическэ тушаал зэргэ абажа шадахагүй байна. США-дэхи демократи гэдэг хадаа дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ политика ябуулдаг финансова капиталай диктатурые далдалдаг халхабша мүн.

Буржуазна демократиин худал хуурмаг байһаниие английска парламентаринарай ажал-ябуулгань мүн лэ тодоор гэршэлнэ. Хэнэйшье мэдэхэ, английска лейбористска лидернүүд парламентда һунгалтануудай болохо үедэ эб найрамдалай политикые баримталдаг тухайгаа худал хуурмаг олон үгэнүүдые хэлэһэн байгаа. Мүнөө тэдэнэр эб найрамдалай дайсад, шэнэ дай һүжэрөөгшэд байһанаа арадуудай урда элишэлэгдээ. Тэдэнэр лэ зэбсэгжэлгые галзуу түргэнөөр ябуулна, эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн хоёрдохи конгрессые Шеффилддэ үнгэргэлгые хорёо, тиигэжэ конгрессые таһалдуулхаяа ба эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөе эмхигүй болгохоёо һэдээ. Тэдэ английска парламентын депутадууд лэ, эб найрамдал хамгаалха английска комитедэй мүнөөдэр тунхаглагдаһан мэдүүлгэ соо мэдээсэгдэһэн ёһоор, эб найрамдалай петициие баталан абахаяа арсаа, тиихэдэ тэрээн доро нэгэ миллион дүрбэн зуун мянган англичанууд гараа табиһан байна. Парламентын депутадууд иигэжэ һунгагшадайнгаа дура зоригто эсэргүүгээр нюуса бэшээр ябуулга хэнэ.

Манай орон дотор һунгуулиин кампани болбол политическэ ба ажалай угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна. Амгалан зохёон байгуулхы ажалаа хэжэ байһан советскэ арад коммунистическэ байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байна. Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн бүхы орон соомнай дэлгэржэ байна. Бүгэдэарадай мүрысөөнэй түрүү зэргэнүүдтэ нютагай Соведүүдэй депутадуудай олон зуун мянган кандидадуудай ябаһаниинь гайхамшагта баримта мүн. Һунгагшадтаяа депутадуудта кандидадуудай уулзалганууд болбол советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлые, СССР-эй арадуудай хани барисаае, большевистскэ партида, нүхэр Сталинда советскэ хүнүүдэй хизааргүй дуратай ба үнэн сэхэ байһаниие харуулһан демонстраци хаа хаанагүй болоно.

Манай орон болохоёо байгаа һунгалтануудта бүгэдэарадай һайндэртэл адляар бэлдэжэ байна. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудые нэгэн һаналтайгаар дэмжэн, советскэ арад болбол бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө, коммунизмын шэнэ илалтануудай түлөө тэмсэхээр хэлбэришэгүй шиидэнги байһанаа мэдүүлнэ.

(«Правдын» декабриин 10-най түрүү бэшэг).

Багшанарта орденууд ба медальнууд барюулагдаба

Олон жэлдэ зэмэгүй һайчаар ажаллаһанай түлөө шагнагдаһан республикын һургуулинуудай бүхы багшанарта Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыбиков СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө орденууд ба медальнуудые барюулба. Республикын хуушанай багша Васса Николаевна Соковиковала Ленинэй орден барюулагдаа. Ажалай Улаан Тугай орденоор багшанар А. Д. Автономова, Л. А. Мицкевич ба Е. И. Волкова гэгшэд шагнагдаба.

«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденууд М. С. Белоусова, Н. И. Викулова, Е. Д. Стрельникова болон бусад хамта 8 багшанарта барюулагдаа. «Ажалай габьягай түлөө» медаляар 6 багшанар шагнагдаба. Шагнагдагшадай зүгһөө үгэ хэлэһэн нүхэд Соковикова, Цыбиков гэгшэд үндэр шагналда хүртөөһэнэйнь, багшанар тухай саг үргэлжын анхаралайнь түлөө большевистскэ партида, советскэ правительстводо ба нүхэр Сталинда үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэд.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые“ баталха тухай

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

„РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые“ баталха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь П. БАХМУРОВ.

Москва, 1950 оной декабриин 11.

РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай

ДҮРИМ

I БҮЛЭГ

ҺУНГУУЛИИН СИСТЕМЭ

Статья 1. РСФСР-эй Конституциин 138-дахи статьягай ёһоор, РСФСР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгаха һунгалтанууд бүгэдэниитын, тэгшэ ба сэхэ һунгуулиин эрхын үндэһэ баримталан, нюуса ёһоор голосовалагдажа һунгагшадаар хэгдэхэ.

Статья 2. РСФСР-эй Конституциин 139-дэхи статьягай ёһоор, депутадуудые һунгалга бүгэдэниитын байха гэбэл: ухаа дутуутай хүнүүд ба һунгуулиингаа эрхые сүүдэер хаһагдаһан хүнүүдһээ бусад, РСФСР-эй 18 наһа гүйсэһэн бүхы гражданинууд болбол расын ба национальна илгаа, эрэгтэй эмэгтэйн илгаа, шажан шүтэлгэ, эрдэм һургуулиин ценз, түбхинэһэн һүүдал, социальна уг гарбал, зөөри шадалай зэргэ ба үнгэрһэн сагай ажал-ябуулгые хамаархангүйгөөр, РСФСР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгаха һунгалтануудта хабаадалсаха эрхэтэй

Статья 3. Раса ба национальна илгаа, эрэгтэй эмэгтэйн илгаа, шажан шүтэлгэ, эрдэм һургуулиин ценз, түбхинэһэн һуудал, социальна уг гарбал, зөөри шадалай зэргэ ба үнгэрһэн сагай ажал-ябуулгые хамаархангүйгөөр, РСФСР-эй 21 наһа гүйсэһэн лэ гражданин бүхэн РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат болон һунгагдажа шадаха.

Статья 4. РСФСР-эй Конституциин 140-дэхи статьягай ёһоор, депутадуудые һунгалга тэгшэ байха гэбэл: гражданин бүхэн нэгэ-нэгэ голостой байха, бүхы гражданинууд тэгшэ эрхые үндэһэ болгожо, РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта хабаадаха.

Статья 5. РСФСР-эй Конституциин 141-дэхи статьягай ёһоор, эхэнэрнүүд болбол эрэшүүлтэй адли эрхэтэйгээр РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха ба һунгагдаха.

Статья 6. РСФСР-эй Конституциин 142-дохи статьягай ёһоор, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэнүүдтэ байһан гражданинууд бүхы гражданинуудтай адляар РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха ба һунгагдаха эрхэтэй.

Статья 7. РСФСР-эй Конституциин 143-дахи статьягай ёһоор, депутадуудые һунгаха һунгалтанууд сэхэ хэгдэхэ гэбэл: РСФСР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгалга сэхэ һунгаха гуримаар гражданинуудаар шууд хэгдэхэ.

Статья 8. РСФСР-эй Конституциин 144-дэхи статьягай ёһоор, РСФСР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгахадаа голосовалалга нюуса байха ёһотой.

Статья 9. РСФСР-эй Конституциин 18-дахи статьягай ёһоор, РСФСР-эй территори дээрэ байһан бусад бүхы союзна республикануудай гражданинууд, РСФСР-эй гражданинуудта адляар, РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха ба һунгагдаха эрхэтэй.

Статья 10. РСФСР-эй территори дээрэ һуужа байбашье, СССР-эй гражданинууд бэшэ, харин хариин гүрэнүүдэй гражданствода гү, али албатан байһан нюурнууд РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта хабаадахагүй ба һунгагдаха эрхэгүй.

Статья 11. РСФСР-эй Конституциин 146-дахи статьягай ёһоор, кандидадууд болбол РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай болоходо һунгуулиин округуудаар табигдаха зэргэтэй.

Статья 12. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудтай холбогдоһон гаргашанууд гүрэнэй зүгһөө хэгдэхэ.

II БҮЛЭГ

ҺУНГАГШАДАЙ СПИСОГҮҮД

Статья 13. Списогүүдые зохёохо үедэ тус Соведэй территори дээрэ (саг үргэлжэ гү, али саг зуура) һуужа байһан ба һунгалтын эрхэтэй, тиигээд һунгалта болохо үдэр 18 наһа гүйсэһэн бүхы гражданинууд һунгагшадай списогүүдтэ оруулагдаха.

Статья 14. Һунгагшадай хэниишье хадаа һунгагшадай нэгэнһээ үлүү списогтэ оруулагдажа болохогүй.

Статья 15. Һунгуулиингаа эрхые хаһагдаһан хүнүүд болбол тэрэ сүүдэй шиидхэбэри дотор һунгуулиин эрхэ хаһахаар тогтоогдоһон бүхы болзорой турша соо, мүн ухаа дутуутай гэжэ хуулиин ёһоор тодорхойлогдоһон нюурнууд һунгагшадай списогтэ оруулагдахагүй.

Статья 16. Һунгагшадай списогүүд болбол городуудта ажалшадай депутадуудай городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, районууд боложо хубаагдаһан городуудта — районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, поселогуудта — поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, хүдөө нютагуудта — ажалшадай депутадуудай сельскэ (станицын, деревниин, хуторай, аулай) Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр зохёогдохо.

Статья 17. Сэрэгэй частьнуудта ба сэрэгэй соединенинүүдтэ байһан һунгагшадай списогүүд командирай гар табилгатайгаар зохёогдохо. Бэшэ бусад сэрэгэй алба хэгшэд хадаа байдаг байдаг газартаа ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй тусхайта гүйсэдхэхэ комитедүүдээр һунгагшадай списогүүдтэ оруулагдаха юм.

Статья 18. Һунгагшадай списогүүд болбол тус тус һунгуулиин участок бүридэ, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумээр тогтоогдоһон формын ёһоор, алфавидай гуримаар зохёогдожо, тэрээн дээрэнь һунгагшын фамили, нэрэ, обог, наһа ба һуужа байгаа газарыень заагдаһан ба ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын ба секретариин гар табигдаһан байха.

Статья 19. Ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол һунгалтануудай болохоһоо 30 хоног урид һунгагшадай списогүүдые бүгэдэниитын харахын тулада үлгэхэ гү, али һунгагшадаа энэ списогүүдтэй танилсуулха аргые Соведэй гү, али һунгуулиин участогай гэр соо хангаха.

Статья 20. Һунгагшадай списогүүдэй эхэнь ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ, сэрэгэй частьда гү, али сэрэгэй соединенидэ тус бүридөө хадагалагдаха.

Статья 21. Һунгагшадай списогэй тунхаглагдаһан саг ба һунгалтын үдэр хоёрой хоорондохи турша соо өөрынгөө байха газарые һэлгэһэн һунгагшадта ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй тусхайта гүйсэдхэхэ комитет болбол РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтооһон формоор, «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэ» үгэхэ ба һунгагшадайнгаа список дээрэ — «гараа» гэжэ тэмдэглэхэ; һунгагша болбол шэнэ газарта (саг үргэлжэ гү, али саг зуура) ошоод байхадаа, «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэ», мүн тэрэшэлэн нюурайнгаа үнэмшэлгые харуулаад, һунгагшадай списогтэ оруулагдаха.

Статья 22. Һунгагшадай списогтэ гараһан (списогтэ оруулагдаагүй, списогһээ гаргагдаһан, фамили, нэрэ, обогуудые буруу бэшэһэн, һунгуулиингаа эрхые хаһагдаһан хүнүүдые списогтэ буруугаар оруулһан) буруу зүйлнүүд тухай мэдүүлгэнүүд тус список тунхаглаһан ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ үгтэхэ ёһотой, тэрэнь һунгагшадай список соо гараһан буруу зүйлнүүд тухай мэдүүлгэ бүхэниие 3 үдэрэй болзорһоо ойротонгүй хаража үзэхэ уялгатай.

Статья 23. Ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол һунгагшадай списогтэхи буруу зүйл тухай мэдүүлгые хаража үзөөд нэгэн гэбэл, һунгагшадай списогтэ зохихо заһабари оруулха, үгышье һаа тэрэнэй мэдүүлгые хангаагүй орхиһон шалтагаанууд тухайгаа мэдүүлгэ баригшада бэшэмэл справка үгэхэ уялгатай.

Статья 24. Мэдүүлэгшэ болбол һунгагшадай список соо гараһан буруу зүйлнүүд тухай асуудал тушаа ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гаргаһан шиидхэбэриие зүбшөөгөөгүй һаа, Арадай сүүдтэ гомодол барижа болохо, тэрэнь мэдүүлгэ баригшые ба Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түлөөлэгшые дуудажа, тус гомодолые 3 хоногой болзорһоо ойротонгүйгөөр сүүдэй нээмэл заседани дээрэ хаража үзэхэ ба өөрынгөө гаргаһан шиидхэбэриие мэдүүлгэ баригшада, Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ дары мэдээсэхэ уялгатай. Арадай ... гаргаһан шиидхэбэри ... гэгдэхэ.

(Үргэлжэлэлынь ...-дохи нюурта).

РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануud тухай

Д Ү Р И М

(*Үргэлжэлэл*)

III БҮЛЭГ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУД

Статья 25. РСФСР-эй Конституциин 25-дахи статьягай ёһоор, РСФСР-эй Верховно Совет болбол округ бүхэндэ 150 мянган хүн зонтой байха нормотойгоор тогтоогдоһон һунгуулиин округууд дотор РСФСР-эй гражданинуудаар һунгагдаха. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин округ бүхэнһөө нэгэ депутат һунгагдаха юм.

Статья 26. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин округуудые тогтоолго РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумээр хэгдэхэ.

Һунгуулиин округуудай список болбол РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумээр һунгалтын үдэрһөө урид 2 һараһаа оройтонгүй тунхаглагдаха ёһотой.

IV БҮЛЭГ

ҺУНГУУЛИИН УЧАСТОГУУД

Статья 27. Һунгуулиин бюллетеньнүүдые тушаажа абахын ба голосуудые тоолохын тулада, РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин округуудта багтаһан городууд ба районуудай территоринь һунгуулиин участогууд болгогдон хубаагдаха.

Статья 28. Һунгуулиин участогуудые тогтоолго городуудта — ажалшадай депутадуудай городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, районууд боложо хубаагдаһан городуудта — ажалшадай депутадуудай районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, хүдөө нютагуудта — ажалшадай депутадуудай районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр хэгдэхэ.

Һунгуулиин участогуудые тогтоолго һунгалтын эхилхэһээ урид 45 хоногһоо оройтонгүй хэгдэхэ.

Статья 29. Городуудта, поселогуудта, мүн тэрэшэлэн 2000-һаа дээшэ һуурин зонтой тосхонуудта ба сельскэ Соведүүдэй территоринууд дээрэ һунгуулиин участогууд нэгэ һунгуулиин участогта 1500—3000 хүн хүртэхэ жэшээтэйгээр тогтоогдохо.

Статья 30. 2000 хүнһөө дээшэ бэшэ хүн зонтой сельскэ Соведэй территоринь һунгуулиин нэгэ участок болохо зэргэтэй; 500-һаа дээшэ аад, зүгөөр 2000-һаа үлүү бэшэ хүн зонтой станица, деревни, аул бүхэндэ һунгуулиин тусгаар участок тогтоогдохо. 500-һаа доошоо аад, 300-һаа үсөөн бэшэ хүн зонтой селени гү, али бүлэг селенинүүдтэ мүн тэдэ селенинүүдһээ һунгуулиин участогай центр хүрэтэр 10 километрһээ холо байгаа һаань, һунгуулиин тусгаар участогууд тогтоогдожо болохо.

Статья 31. Диилэнхидээ жэжэ һуурин газарнуудтай холын хойто ба зүүн зүгэй районуудта 100-һаа доошо бэшэ хүн зонтой һунгуулиин участогуудые тогтоохоор болоно.

Хойто зүгэй национальна округуудта, мүн тэрэшэлэн хадын ба нүүдэл байдалтай районуудта 100-һаа доошо аад, зүгөөр 50-һаа үсөөн бэшэ хүн зонтой һунгуулиин участогуудые тогтоогдожо болоно.

Статья 32. Сэрэгэй частьнууд ба сэрэгэй соединенинүүд 50-һаа үсөөн бэшэ аад, 3000-һаа дээшэ бэшэ һунгагшадтай һунгуулиин тусгаар участогууд боложо, тэрэ частиин гү, али сэрэгэй соединениин байһан газарай һунгуулиин округто орохо.

Статья 33. 50-һаа доошо бэшэ һунгагшадтай больницануудай, найрайлалгын гэрнүүдэй, санаторинуудай, инвалидуудай гэрнүүдэй дэргэдэ һунгуулиин тусгаар участогууд тогтоогдохо.

Хэдэн корпусуудтай больницануудта, тэдэнэй нэжээд бүхэндэнь 50-һаа доошо бэшэ һунгагшадтай байгаа хадань, тус тус корпусуудай дэргэдэ һунгуулиин участогууд тогтоогдожо болохо.

Статья 34. Һунгалтын үдэр тамаралгада ябажа байһан 25-һаа үсөөн бэшэ һунгагшадтай суднонууд болбол тус судныи бэшэгдэһэн нютагай һунгуулиин округто багтажа, һунгуулиин тусгаар участок боложо болохо.

Статья 35. Һунгалтын үдэр замда ябаһан холын аян замай пассажирска поезднуудта, «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэтэй» һунгагшадһаа бюллетеньнүүдые хүлеэн абахын тула һунгуулиин участогууд тогтоогдоно.

V БҮЛЭГ

ҺУНГУУЛИИН КОМИССИНУУД

Статья 36. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ һунгуулиин Центральна комисси болбол хуулита ёһоор регистрацида абтаһан хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай профессиональна организацинууд, кооперативна организацинууд, коммунистическэ партийна организацинууд, залуушуулай организацинуудһаа, культурна, техническэ ба научна обществонуудһаа болон ниитын бусад организацинууд ба ажалшадай обществонуудһаа, тэрэшэлэн предприятинуудтахи ба эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй суглаануудһаа, колхозууд ба тосхонуудта таряашадай, совхозуудта — совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай суглаануудһаа томилогдоһон түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ юм.

Статья 37. Һунгуулиин Центральна комисси хадаа түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орлогшо, секретарь ба 20 гэшүүдтэйгээр бии болгогдожо, һунгалтын болохоһоо урид 55 хоногһоо оройтонгүй РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумээр баталагдаха.

Статья 38. Һунгуулиин Центральна комисси болбол:

а) «РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые» һунгалтын ябажа байха үедэ хазайлгангүй гүйсэдхэхэ ябадалые РСФСР-эй бүхы территори дээрэ хаража байха;

б) һунгуулиин комиссинуудай буруу ябуулгын тухай ороһон гомодолнуудые шалган үзэжэ, гомодолнууд тушаа эсэслэн шиидхэбэринүүдые гаргаха;

в) һунгуулиин хайрсагуудай маяг хэбүүдые, һунгуулиин бюллетеньнүүдэй формо болон үнгые, кандидадуудые регистрацида абаха тухай һунгуулиин Окружной комиссиин протоколой формые, голосовани тушаа һунгуулиин Участково ба Окружной комиссинуудай протоколнуудай формые, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгагдаһан тухай үнэмшэлгэнүүдэй формые, һунгуулиин комиссинуудай тамгануудай хэбые тогтоохо;

г) РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаһан депутадуудые регистрацида абаха;

д) һунгалтануудай хэрэг хүтэлбэрине РСФСР-эй Верховно Соведэй мандатна комиссида тушаан үгэхэ.

Статья 39. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин округ бүхэндэ һунгуулиин Окружной комисси байгуулагдаха.

Статья 40. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ һунгуулиин Окружной комиссинууд болбол хуулита ёһоор регистрацида абтаһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадай профессиональна организацинууд, кооперативна организацинууд, коммунистическэ партийна организацинууд, залуушуулай организацинуудһаа, культурна, техническэ ба научна обществонуудһаа болон бусад общественнэ организацинууд ба ажалшадай обществонуудһаа, тэрэшэлэн предприятинуудтахи, эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй суглаануудһаа, колхозууд ба тосхонуудта таряашадай, совхозуудта—совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай суглаануудһаа томилогдоһон түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ юм.

Статья 41. Һунгуулиин Окружной комиссинууд хадаа түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орлогшо, секретарь ба 8 гэшүүдтэйгээр бии болгогдожо, һунгалтануудай болохоһоо урид 50 хоногһоо оройтонгүй тус тус АССР-нүүдэй Верховно Соведүүдэй Президиумүүдээр, хизаарнуудай, областьнуудай ба республикада сэхэ мэдэлтэй городуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр баталагдаха.

Статья 42. Һунгуулиин Окружной комисси болбол:

а) «РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые» һунгалтануудай ябажа байха үедэ хазайлгангүй гүйсэдхэхэ ябадалые һунгуулиин округой территори дээрэ хаража байха;

б) һунгуулиин Участково комиссинуудай буруу ябуулга тухай ороһон гомодолнуудые шалган үзэжэ, гомодолнууд тушаа шиидхэбэринүүдые гаргаха;

в) һунгуулиин участогуудые ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй тусхайта гүйсэдхэхэ комитедүүдһээ саг соонь эмхидхэхэ ябадалые хараха;

г) һунгуулиин участогуудай һубариһан номернуудые тогтоохо;

д) һунгагшадай списогүүдые саг соонь зохёожо, бүгэдэниитын анхаралда хүргэхэ ябадалай хойноһоо хаража байха;

е) РСФСР-эй Конституци болон «РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй» эрилтэнүүдые сахижа, депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые регистрацида абаха;

ж) тогтоогдомол формотой һунгуулиин бюллетеньнүүдээр һунгуулиин Участково комиссинуудые хангаха;

з) голосуудай тоололго хэжэ, һунгалтануудай результадуудые округ дотороо тодорхойлон гаргаха;

и) округ доторoo болоһон һунгалтануудай результадууд тухай материалнуудые һунгуулиин Центральна комиссида хүргэхэ;

к) һунгагдаһан депутадта һунгагдаһанайнь тухай үнэмшэлгэ үгэхэ;

л) хэрэг хүтэлбэреэ хизаарай, областной, городской (республиканска сэхэ мэдэлтэй городуудта) ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ гү, али АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хадагаламжада тушааха.

Статья 43. Һунгуулиин участок бүхэндэ һунгуулиин Участково комисси байгуулагдаха.

Статья 44. Һунгуулиин Участково комиссинууд хадаа хуулита ёһоор регистрацида абтаһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадай профессиональна организацинууд, кооперативна организаци, коммунистическэ партийна организаци, залуушуулай организацинуудһаа, культурна, техническэ ба научна обществонуудһаа болон бусад общественнэ организацинууд ба ажалшадай обществонуудһаа, тэрэшэлэн предприятинуудтахи ба эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй суглаануудһаа, колхозууд ба тосхонуудтахи таряашадай, совхозуудта — совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай суглаануудһаа томилогдоһон түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ юм.

Статья 45. Һунгуулиин Участково комиссинууд хадаа түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орлогшо, секретарь ба 4—8 гэшүүдтэйгээр, харин 300 хүнһөө доошо хүн зонтой һунгуулиин участогуудта — түрүүлэгшэ, секретарь ба 1—3 гэшүүдтэйгээр бии болгогдожо, һунгалтын болохоһоо урид 40 хоногһоо оройтонгүй городуудта — ажалшадай депутадуудай городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, районно хубааритай городуудта — районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, хүдөө нютагуудта — районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр баталагдаха.

Статья 46. Һунгуулиин Участково комисси болбол:

а) һунгагшадай список соо гараһан буруу зүйлнүүд тухай мэдүүлгэнүүдые абажа, тэдэнээ список зохёоһон ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй үзэмжэдэ табиха;

б) һунгуулиингаа участогта һунгуулиин бюллетеньнүүдые тушаажа абаха;

в) депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидат бүхэндэ үгтэһэн голосуудые тоолохо;

г) голосованиин результадууд тухай материалнуудые һунгуулиин Окружной комиссида хүргэхэ;

д) хэрэг хүтэлбэреэ ажалшадай депутадуудай районно гү, али городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хадагаламжада тушаан үгэхэ.

Статья 47. Һунгуулиин Центральна комиссиин, һунгуулиин Окружной ба Участково комиссинуудай заседанинуудынь, хэрбээ тэдэ заседанинууд дээрэ комиссинуудай ниитэ составай хахадһаа эхэнхиин хабаадалсаа хадань үнэнтэ гэжэ тоологдохо.

Һунгуулиин комиссинуудтахи хамаг бүхы асуудалнууд юрын олонхи голосоор шиидхэгдэхэ; голосуудай тэнсээд байгаа хадань—түрүүлэгшын голосоо үгэһэн тала диилэхэ.

Статья 48. Һунгуулиин Центральна комисси, һунгуулиин Окружной ба Участково комиссинууд хадаа һунгуулиин Центральна комиссиин тогтооһон маяг хэлбэриин ёһоор хэгдэһэн өөр өөрын тамгатай байха.

VI БҮЛЭГ

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДТА КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛХЭ ГУРИМ

Статья 49. РСФСР-эй Конституциин 146-дахи статьягай ёһоор, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ эрхэ хадаа общественнэ организацинуудта ба ажалшадай обществонуудта, коммунистическэ партийна организацинуудта, профессиональна союзуудта, кооперативна организацинуудта, залуушуулай организацинуудта ба культурна обществонуудта үгтэн хангагдаха байна.

Статья 50. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ эрхые общественнэ организацинуудай ба ажалшадай обществонуудай центральна органууд, мүн тэдэнэй республиканска, хизаарай, областной ба районуудай органууд, тэрэшэлэн предприятинуудтахи ба эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй хамтын суглаанууд, колхозуудта ба тосхонуудта — таряашадай, совхозуудта—совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай хамтын суглаанууд бэелүүлхэ.

Статья 51. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидат имагта нэгэл округ соо баллотировалагдажа болохо.

Статья 52 РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд болбол тэдэниие депутадуудай кандидадуудта дэбжүүлһэн округ соогоо һунгуулиин Окружной, мүн Участково комиссинуудай гэшүүд байжа шадахагүй.

Статья 53. Һунгалтануud хүрэтэр 30 хоногһоо оройтонгүй РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлһэн общественнэ бүхы организацинууд гү, али ажалшадай обществонууд хадаа депутадуудта кандидадуудые һунгуулиин Окружной комиссида регистрацида оруулха уялгатай.

Статья 54. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлһэн общественнэ организаци гү, али ажалшадай общество хадаа кандидадые регистрацида оруулхын тула һунгуулиин Окружной комиссида иимэ документнүүдые хүргэхэ уялгатай гэбэл:

а) депутадта кандидадые дэбжүүлһэн суглаанай гү, али заседаниин Президиумэй гэшүүдэй гар табилгатай, тэдэнэй һуудаг нютагынь заагаатай протокол; кандидадые дэбжүүлһэн организациин нэрэ, суглаанда гү, али заседанида хабаадагшадай тоо, газар ба сагынь, депутадта кандидадай фамили, нэрэ, обог, тэрээнэй наһан, һуудаг нютаг, партийность, хэдэг ажалынь протокол соо заагдаһан байха ёһотой;

б) депутадта кандидадые дэбжүүлһэн организациин зүгһөө тус һунгуулиин округ соо баллотировалагдахые зүбшөөжэ бэшэһэн тэрэ кандидадай мэдүүлгэ.

Статья 55. Һунгуулиин Окружной комисси хадаа РСФСР-эй Конституциин ба «РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануud тухай Дүримэй» эрилтэнүүдые сахижа общественнэ организацинуудаар ба ажалшадай обществонуудаар РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн бүхы кандидадуудые регистрацида абаха уялгатай.

Һунгуулиин Окружной комисси болбол тогтоогдоһон формын ёһоор регистрацида абтаһан депутадта кандидат бүридэ протокол бэшэхэ. Регистрациин протоколой нэгэ экземплярынь һунгуулиин тус округ дотор баллотировалагдахые зүбшөөһэн тухай кандидадай мэдүүлгэтэй хамта тэрэ дары һунгуулиин Центральна комиссида эльгээгдэнэ.

Статья 56. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые һунгуулиин Окружной комиссиин зүгһөө регистрацида абахаһаа арсаад байгаа һаань, һунгуулиин Центральна комиссида хоёр хоногой болзор соо гомодожо болохо байна, тиигээд тэрэнэй гаргаһан шиидхэбэринь эсэслэн дүүргэгдэдэг байха.

Статья 57. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэжэ, регистрацида абтаһан кандидат бүриин фамили, нэрэ, обогынь, наһан, хэдэг ажал, партийность, мүн тэрэ кандидадые дэбжүүлһэн общественнэ организациин нэрэ хадаа һунгуулиин Окружной комиссяар һунгалтануудай болохоһоо урид 25 хоногһоо оройтонгүй тунхаглагдаха ёһотой.

Статья 58. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэжэ, регистрацида абтаһан бүхы кандидадууд һунгуулиин бюллетень соо заабол оруулагдаха зэргэтэй.

Статья 59. Һунгуулиин Окружной комиссинууд РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай болохоһоо урид 15 хоногһоо оройтонгүй һунгуулиин бюллетеньнүүдые хэблүүлээд, һунгуулиин бүхы Участково комиссинуудта эльгээхэ уялгатай

Статья 60. Һунгуулиин бюллетеньнүүд һунгуулиин Центральна комиссиин тогтооһон формоор, гү[...] һунгуулиин округ соохи хүн зон[...] хэлэнүүд дээрэ ба тэндэхи бүх[...] һунгагшадые хангаха тоотойгоо[...] хэблэгдэхэ ёһотой

Статья 61. Һунгуулиин Ок[...]ружной комиссида регистраци[...] абтаһан кандидадые дэбжүүлһэ[...] организаци бүридэ ба мүн РСФСР-эй Конституциин 129-дэхи статья[...]гай ёһоор тэрэ кандидадайнгаа тү[...]лөө суглаан дээрэ, хэблэлдэ ба ондоошье аргаар ямаршье һаа[...]гүй агитаци хэхэ эрхэ РСФСР-эй гражданин бүридэ үгтэн хангагда[...]ха байна.

VII БҮЛЭГ

ГОЛОСОВАЛХА ГУРИМ

Статья 62. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануud РСФСР дотор ниитэ—нэгэ үдэрэй турша соо хэгдэхэ

Статья 63. РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын үдэрые РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум һунгалтануудай болохо болзорһоо урид хоёр һараһаа оройтонгүй тодорхойлон тогтоохо, һунгалта хадаа хүдэлмэриин бэшэ үдэр болохо ёһотой.

Статья 64. Һунгуулиин Участково комисси болбол һунгалтануудай болохо үдэр ба һунгалта хэхэ газар тухай һунгагшадтаа һунгалтын болохоһоо урид 20 хоногой турша соо үдэр бүри зарладаг гү, али ямар нэгэн аргаар үргэн тунхаг гаргадаг байха.

Статья 65. Һунгагшадай голосоо үгэлгэ һунгалтануудай болохо үдэр тэндэхи нютагай сагаар үглөөнэй 6 часһаа эхилжэ, һүниин 12 час хүрэтэр хэгдэхэ.

Статья 66. Һунгалтын болохо үдэр үглөөнэй 6 часта һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол комиссиингаа гэшүүдтэй хамта байжа, һунгуулиин хайрсагуудые ба тогтоомол формын ёһоор бэлэдхэгдэһэн һунгагшадай списогые шалгажа үзэхэ, тэрэнэйнгээ һүүлээр хайрсагаа хаажа, комиссиингаа тамгаар тамгалаад, голосуудаа үгэжэ эхилэгты гэжэ һунгагшадые уриха.

Статья 67. Һунгалтануудые хэхэ гэр соо һунгагшадай зүгһөө һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ тусгаар таһалганууд гаргагдаха гү, али аминдаа кабинанууд түхеэрэгдэхэ ёһотой. Тэрэ таһалганууд гү, али кабинанууд соонь һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ гэһэн һунгагшадһаа бэшэ хэнэйшье, мүн һунгуулиин Участково комиссиин гэшүүдэйшье байха ябадал хорюултай.

Статья 68. Һунгагша бүхэн голосоо үгэхын тулада һунгуулиин гэртэ нюураараа ерэжэ, голосовалха байна. Тиихэдэ һунгагшад болбол һунгуулиин бюллетеньнүүдые һунгуулиин хайрсаг руу табижа голосоо үгэхэ.

Статья 69. Һунгуулиин гэртэ ерэһэн һунгагша болбол һунгуулиин Участково комиссиин секретарьта гү, али тус комиссиин зүгһөө [...] хэрэгтэ түлөөлэгдэһэн гэшүүндэ паспортаяа гү, али колхозно книжкэ гү, али профсоюзна биледые гү али нюурайнгаа ямар нэгэн ондоо үнэмшэлгые үзүүлжэ, һунгагшадай списогэй ёһоор шалгагдаад, мүн һунгагшадай список дээрэ тэмдэглэгдэһэнэй һүүлээр, тогтоогдомол маягтай һунгуулиин бюллетеньнүүдые абаха.

Статья 70. Һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ таһалга соо ороһон һунгагша болбол голосоо үгэхэ кандидадайнгаа фамилиие һунгуулиин бюллетеньдэ үлөөгөөд, бусадай фамилиие зураһанайнгаа һүүлээр һунгуулиин хайрсаг тээшэ ошожо, тэрээн руу һунгуулиингаа бюллетениие табиха.

Статья 71. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али ямар нэгэн физическэ дутагдалтай дээрэһээ һунгуулиин бюллетениие өөрөө гүйсэдхэжэ шадахагүй һунгагша хадаа һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ байра соо ороходоо, һунгуулиингаа бюллетениие гүйсэдхүүлхын тулада али нэгэн ондоо һунгагшые урихa эрхэтэй.

Статья 72. Голосоо үгэжэ байха үедэ һунгуулиин гэр соо һунгалтын агитаци ябуулагдажа болохогүй.

Статья 73. Энэ «РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануud тухай Дүримэй» 21-дэхи статьягай ёһоор «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэтэйгөөр» һунгуулиин гэртэ ерэһэн нюурнуудые һунгуулиин Участково комисси хадаа һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ ба секретариин гарые табюулжа, һунгагшадай список соо оруулжа бэшэхэ.

Статья 74. Һунгалта хэхэ гэр соохи гуримай түлөө һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ харюусалгатай ба тэрээнэй захиралтые тэндэ байгшад бүгэдөөрөө уялгашалан дүүргэхэ.

Статья 75. Һунгалтануудые хэхэ үдэр, һүниин 12 часта, һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол голос үгэлгэ дүүрэбэ гэжэ соносхохо, тиихэдэнь комисси һунгуулиингаа хайрсагуудые нээжэ эхилхэ байна.

VIII БҮЛЭГ

ҺУНГАЛТАНУУДАЙ РЕЗУЛЬТАДУУДЫЕ ТОДОРХОЙЛОЛГО

Статья 76. Голосуудые һунгуулиин Участково комиссиин тооложо байһан гэртэ голосуудые тоолохо үедэ общественнэ организацинуудай ба ажалшадай обществонуудай тусхай этигэмжэтэй түлөөлэгшэд болон тэрэшэлэн хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаха эрхэтэй.

Статья 77. Һунгуулиин Участково комисси болбол хайрсагуудые нээгээд, үгтэһэн бюллетеньнүүдэй тоое һунгагшадай списогэй ёһоор, бюллетеньнүүдые абаһан хүнүүдэй тоотой сасуулжа үзөөд, шалгалтынгаа результадуудые протоколдо бэшэжэ оруулха.

Статья 78. Һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол һунгуулиин Участково комиссиин бүхы гэшүүдые байлсуулжа, бюллетень бүхэн тушаа голосованиин результадуудые соносхохо.

Статья 79. Голосовани хэхэдээ нэгэнһээ үлүү кандидадуудые үлөөһэн ябадал, мүн тэрэшэлэн тогтоомол маягһаа ондоо янзын бюллетеньнүүд үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдохо.

Статья 80. Һунгуулиин бюллетениин үнэнтэ байһанда һэжэг гараа һаань, энэ асуудал хадаа һунгуулиин Участково комиссяар голосовани хэгдэжэ шиидхэгдээд, протокол соо тэмдэглэгдэхэ.

Статья 81. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат бүхэнэй түлөө үгтэһэн голосуудые тоололго, мүн голосованиин результадуудые бэшэлгэ кандидат бүхэндэ амяар амяараа хэгдэхэ.

Статья 82. Һунгуулиин Участково комисси хадаа голосованиин протоколые тогтоогдоһон формын ёһоор 2 экземпляраар зохёохо, тэрээн дээрэнь һунгуулиин Участково комиссиин гэшүүд, тэдэнэй то[...]до заабол түрүүлэгшэ ба секретарь гараа табиха ёһотой.

Статья 83. Һунгуулиин Участ[...]ково комиссиин голосованиин прото[...]кол соо заагдаха ёһотой зүйлнүү[...] гэбэл:

а) голосуудые үгэлгын эхил[...] ба дүүрэһэн саг;

б) һунгагшадай списогто ору[...]лагдаһан һунгагшадай ниитэ тоо;

в) һунгуулиин бюллетеньнүүд[...] абаһан һунгагшадай тоо;

г) голосованида хабаадалсаһа[...] һунгагшадай тоо;

д) үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологд[...]һон бюллетеньнүүдэй тоо;

е) бүхы кандидадуудай фами[...]нуудай зурагдаһан бюллетень[...]дэй тоо;

ж) депутадта кандидат бүр[...] үгтэһэн голосуудай тоо;

з) һунгуулиин Участково коми[...]сида үгтэһэн мэдүүлгэнүүд бол[...] гомодолнуудай хуряангы удха [...] мүн һунгуулиин Участково коми[...]сиин гаргаһан шиидхэбэринүүд[...]

Статья 84. Голосуудые тоол[...]гын ба протоколдо гараа табилг[...] дүүрэһэнэй һүүлээр һунгуули[...] Участково комиссиин түрүүл[...]шэнь голосованиин результаду[...]дые комиссиингаа заседани дээр[...] соносхохо.

Статья 85. Голосованиин прото[...]колдо гар табиһанайнгаа һүүлэ[...] һунгуулиин Участково комисси[...] түрүүлэгшэнь голосованиин прото[...]колой нэгэ экземплярые [...] лаад, һунгуулиин Окружной [...] миссида тэрэ дары нарочнаар [...] гээхэ уялгатай

Статья 86. Һунгуулиин [...] бюллетеньнүүд (үнэнтэ ба [...] үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон[...]

(*Үргэлжэлэлынь 3 дахи нюурта*)

РСФСР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтанууд тухай ДҮРИМ

(Түгэсхэл)

[тус тустаа)] һунгуулиин Участково комиссиин тамгаар тамгалагдаад, голосованиин протоколой хоёрдохи экземпляр, хэрэг хүтэлбэри ба тамгатайгаа хамта һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшээр: городуудта—ажалшадай депутадуудай городской Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, районууд боложо хубаагдаһан городуудта—ажалшадай депутадуудай районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, хүдөө нютагуудта—ажалшадай депутадуудай районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ хадагаламжада тушаагдаха ёһотой.

Статья 87. РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй заабари ёһоор һунгуулиин бюллетеньнүүдые хадагалха уялга ажалшадай депутадуудай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгагдана.

Статья 88. Голосуудые һунгуулиин Окружной комиссиин тоолоходо байһан гэртэ голосуудые тоолгодо байлсахын тула общественнэ организацинууд ба ажалшадай общественуудай тусхай этигэмжэтэ түлөөлэгшэд, мүн тэрэшэлэн хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаха эрхэтэй.

Статья 89. Һунгуулиин Окружной комисси болбол һунгуулиин Участково комиссинуудай хүргэһэн протоколнуудай үндэһөөр голосуудые тоолоожо бүридхэхэ ба депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидат бүхэндэ үгтэһэн голосуудай тооеdroдорхойлон гаргаха.

Статья 90. Һунгуулиин Окружной комисси болбол голосованиин протоколые хоёр экземпляраар зохёохо, тэрээн дээрэнь һунгуулиин Окружной комиссиин гэшүүд, тэдэнэй тоодо заабол түрүүлэгшэ ба секретарь гараа табиха.

Статья 91. Һунгуулиин Окружной комиссиин голосованиин протокол соо заагдаха ёһотой зүйлнүүд гэбэл:

а) округ доторхи һунгуулиин Участково комиссинуудай тоо;

б) голосованиин протоколнуудые хүргэһэн һунгуулиин Участково комиссинуудай тоо;

в) округ доторхи һунгагшадай бүхэли тоо;

г) һунгуулиин бюллетеньнүүдые абаһан һунгагшадай тоо;

д) голосованида хабаадалсаһан һунгагшадай тоо;

е) үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон бюллетеньнүүдэй тоо;

ж) бүхы кандидадуудай фамилинуудай зурагдаһан бюллетеньнүүдэй тоо;

з) депутадта кандидат бүхэндэ үгтэһэн голосуудай тоо;

и) һунгуулиин Окружной комиссида үгтэһэн мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудай хураангы удха ба һунгуулиин Окружной комиссиин гаргаһан шиидхэбэринүүд.

Статья 92. Голосуудые тоололгын дүүрэһэнэй ба протоколдо гар табигдаһанай һүүлээр, һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэнь комиссиин заседани дээрэ һунгалтануудай результадуудые соносхохо.

Статья 93. Голосуудай диилэнхи олон гэхэ гү, али округ дотор үгтэһэн ба үнэнтэ гэжэ тоологдоһон бүхы голосуудай хахадһаань дээшэ абаһан, РСФСР-эй Верховно Советэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидат һунгагдаһанда тоологдоно.

Статья 94. Һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэ болбол РСФСР-эй Верховно Советэй депутат болгогдожо һунгагдаһан тухайнь депутадта кандидадта үнэмшэлгэ үгэхэ.

Статья 95. Голосованиин протоколдо гар табигдаһанай һүүлээр, һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэнь голосованиин протоколой нэгэ экземплярые тамгалаад, һунгуулиин Центральна комиссида тэрэ дары нарочнаар эльгээхэ уялгатай.

Һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэнь протоколой хоёрдохи экземплярые һунгуулиин Участково комиссинуудай голосованиин протоколнуудтай хамта, һунгуулиин Окружной комиссиин хэрэг хүтэлбэри ба тамгатайгаар тус тус хизаарай, областной, городской (республиканска сэхэ мэдэлтэй городуудта), ажалшадай депутадуудай Советүүдэй тусхайта гүйсэдхэхэ комитедтэ гү, али АССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ хадагаламжада тушааха.

Статья 96. Хэрбээ диилэнхи олон голосуудые кандидадуудай нэгэнэйншье абаагүй байшоо һаань, һунгуулиин Окружной комисси хадаа энээн тухай протокол соогоо тусгаар тэмдэглээд, һунгуулиин Центральна комиссида мэдээсэхэтээ хамта, эгээ олон голосуудые абаһан хоёр кандидат тушаа дахин баллотировко соносхожо, мүн һунгалтануудай нэгэдэхи түүрын үнгэрһэнһөө хойшо хоёр неделиһээ оройтонгүй дахин баллотировко хэхэ үдэрые зарлаха.

Статья 97. Округ доторхи һунгаха эрхэтэй һунгагшадай хахад хубиһаа үсөөниинь голосоо үгэһэн байгаа һаань, һунгуулиин Окружной комисси болбол энээн тухай протокол соогоо тусхай тэмдэглээд, һунгуулиин Центральна комиссида тэрэ дары мэдээсэхэ, энэ ушарта һунгуулиин Центральна комисси хадаа нэгэдэхи һунгалтануудһаа хойшо хоёр неделиин болзорһоо хожомдуулангүй һунгалтануудые шэнээр зарлаха зэргэтэй.

Статья 98. Депутадуудта кандидадуудые дахин баллотировалха ябадал, мүн тэрэшэлэн үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон һунгалтануудай орондо шэнэ һунгалтануудые хэхэ ябадал, нэгэдэхи һунгалтада зохёогдоһон һунгагшадай списогээр энэ «РСФСР-эй Верховно Советтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримтэй» бүрин зохилдуулан үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Статья 99. РСФСР-эй Верховно Советэй составһаа депутадай гараһан ушарта, РСФСР-эй Верховно Советэй Президиум болбол РСФСР-эй Верховно Советэй составһаа депутадай гараһанһаа хойшо хоёр һараһаа оройтуулангүй, һунгуулиин зохихо округто шэнэ депутадые һунгалга зарлаха.

Статья 100. РСФСР-эй Верховно Советтэ һунгаха ба һунгагдаха эрхээ РСФСР-эй гражданинай сүлөөтэйгөөр бэелүүлхэ ябадалдань ямар нэгэн хүн баалалта, мэхэ гохо, заналга гү, али эдилгэ үгэхэ гэхэ мэтын аргаар һаад хээд байбал—хоёр жэл хүрэтэр болзортойгоор сүлөөгөө хаһагдажа, хэһээгдэхэ.

Статья 101. Һунгуулиин документнүүдые буруу болгон зохёожо хэһэн ба мэдэһээр байжа голосуудые зорюута буруугаар тоолоһон, Советэй тушаалта нюур гү, али һунгуулиин комиссиин гэшүүн болбол гурбан жэл хүрэтэр болзортойгоор сүлөөгөө хаһагдажа, хэһээгдэхэ.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд

А. М. НИКОЛАЕВ, — бэлэдхэлэй министерствын Хориин аймагтахи түлөөлэгшэ, ажалшадай депутадуудай Хориин аймагай Советэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай.

Б. Д. ДОРЖИЕВ, — Закаменай аймагай Советэй гүйсэдкомой финансова таһагые даагша, тус аймагай Советэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай.

Т. М. МАРКОВА, — Бурят-Монголой театральна хүгжэмэй училищиин багша, Улан-Удын городской Советэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай

Д. Г. ГАРМАЕВ, — Цакирай сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Закаменай аймагай Советэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай.

Советскэ хүдэлмэрилэгшэ

Бадма Дамдинович Дамдинов 1889 ондо Эгэтын адагай үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн ба эдир залуу наһандаа баяд ноёдой барлаг боложо ябаһан юм.

Зүбхэн лэ Агууехэ Октябрьска революциин ашаар тэрээндэ золтой жаргалта байдалай зам нээгдээ. Тэрэ хадаа хүдөө нютагта шэнэ байдал зохёолсохын түлөө эдэбхитэйгээр оролсоһон байна.

Нүхэр Дамдинов 1938 онһоо хойшо мүнөө хүрэтэр Үльдиргын сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр таһалгаряагүй ажаллана. Тиин өөрынгөө уялгада анхарал ехэтэйгээр хандадаг, шэнэ үүсхэл гаргадаг, эдэбхитэй хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа. Тэрэ хадаа сомонойнгоо Советэй хүдэлмэрие эрхимээр ба шадамараар эмхидхэдэг. Сомоной 4 колхозууд ажахын ба политическэ кампанинуудые амжалтатайгаар дүүргэдэг. Сомонойнгоо колхозникуудые шанга шадалтай, золтой жаргалтай байдалтай болгохо хэрэгтэ Бадма Дамдиновичын оруулһан хубитань тон ехэ юм.

Партиин үнэн сэхэ хүбүүн, 28 жэлэй турша соо советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ябажа, баян дүй дүршэлтэй болоһон Бадма Дамдинович Дамдиновые Үльдиргын долоон жэлэй һургуулиин коллектив Үльдиргын сомоной Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Нүхэр Дамдинов арад зонойнгоо этигэл найдабарие үнэн сэхээр бэелүүлжэ шадаха

Е. Цыдыпов.

Эдэбхитэй комсомолка

Прибайкальска аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдөө ажахын таһагта 2 жэлэй саада тээ залуухан агроном Зинаида Серафимовна Молчанова ерэжэ, агроном-семеноводоор ажаллажа эхилээ һэн. Колхозуудай тариаанажалые хүгжөөхэ ба тэрээнэй ургасые дээшэлүүлхэ талаар колхозно деревниин ажалшадта тэрэ ехэхэн туһаламжа хүргэнэ.

Нүхэр Молчановагай ошоһон лэ колхоздо тэрээние хүндэтэйгөөр угтадаг байна. Зинаида Серафимовна колхозникуудта хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, тэдэнэрэй һонирхоһон асуудалнуудта дэлгэрэнгы, ойлгосотой харюу үгэдэг. Энэ комсомолка-агроном ажалшадтай нигта холбоотой. Колхозно комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ тэрэ хододоо туһалдаг. Зинаида Серафимовна аймагай центрын культурын байшангай дэргэдэхи уранһайханай самодеятельностиин кружогой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Нүхэр Молчанова өөрынгөө идейно-политическэ хэмжээе, мэргэжэлые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдожо байдаг. Нүхэр Молчанова ямаршье бэрхэшээлһээ тунхаридаггүй, Байгал шадарай хүйтэншье, хойто зүгэй ой тайгашье тэрээние зүрхэсөөдэггүй. Даалгагдаһан лэ хүдэлмэрие амжалтатайгаар дүүргэдэг байна.

«Красный партизан» колхозой гэшүүд һунгуулиин № 14 Краснопартизанска округһоо Прибайкальска аймагай Советэй депутадта кандидадаар патриотка Молчановае нэгэн дуугаар дэбжүүлээ. Арадай энэ найдабарие нүхэр Молчанова нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулха байха.

Н. Бадмацыренова.

Бэлигтэй врач

Мухаршэбэрэй аймагай Сагаан-Шулуутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозникууд аймагайнгаа Советэй депутадта кандидадаар аймагай больницые даагша врач Балма Цыренжаповна Цыренжаповае дэбжүүлээ.

Балма Цыренжаповна 1938 ондо Иркутска медицинскэ институтда орожо, тэрэниие эрхимээр дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Хэжэнгын аймагай больницые даагшаар томилогдоһон байгаа. 1945 ондо нүхэр Цыренжапова Мухаршэбэрэй аймагай больницые даагшаар хүдэлмэрилхын тула эльгээгдэһэн байна. Тэрэ хадаа ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг, арад зоной туһын тулада оролдосотойгоор ажалладаг, хүн зоной эрилтэдэ анхарал ехэтэйгээр хандадаг врач юм.

Балма Цыренжаповна медицинскэ наукануудай туйлалтануудые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэһээ гадна, арад зоной дунда санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Тэрэ хадаа ниитэ зондоо хүндэтэй, ургажа ябаһан врач мүн. Эрхим хүдэлмэриингөө түлөө нүхэр Цыренжапова Сибириин ба Дальна Востогой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй ба БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй грамотануудаар шагнагданхай.

Балма Цыренжаповна Цыренжапова һунгагшадай этигэл найдабарие эрхимээр дүүргэжэ шадаха арадай үнэн сэхэ басаган мүн.

Б. Тугнуйский.

Колхозой түрүүлэгшэ

Тубан Доржиевич Доржиев хүдөө ажахын артелие хүтэлбэрилжэ эхилһээр эгсэ 20 жэл болобо. Хүдөө ажахын артелиин сталинска Уставые нарин нигтаар сахижа, колхозой баялигые үргэлжэ арбидхан, Эхэ оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые улам бэхижүүлхые оролдодог тула нүхэр Доржиев колхозно тарияашадай дунда тон ехэ хүндэтэй болонхой. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг Молотовой нэрэмжэтэ (Ториин аймаг) колхоз урдань гансахан агнууриин ажалтай байдаг үмсын ажалһаа эмхидхэгдэһэншье һаа, мүнөө олон түрэлэй ажахытай большевистскэ колхоз болонхой. Мүнөө тус колхоз арбаад шахуу мянган адуу малтай болонхой. Мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб жэл бүри үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Мүнөө 3 гүүртэ болгогдон таһарһан хэдэн зуугаад колхозно һүрэг малаа үбэлэй бэлшээридэ ябана.

Колхозно клуб, хэдэн улаан булангууд, эхин шатын һургуули, радиоузел гэхэ мэтын культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд энд хүдэлмэрилнэ. Тус колхоз жэлһээ жэлдэ үндэр баян ургаса хуряажа, гүрэндөө таряа тушааха түсэбөө саг болзор соонь дүүргэдэг байха юм. Ерэхэ хабарай тарилгын үрэһэн гүйсэд хаагдаад, мүнөө сэбэрлэгдэжэ, тарилгын кондицида хүргэгдэжэ байна.

Мүнөө нүхэр Доржиев һунгуулиин № 6 Алцакска округһоо Ториин аймагай Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдээ. Тус округой һунгагшад һунгалтануудай үдэртэ Тубан Доржиевич Доржиевай түлөө нэгэн дуугаар голосуудаа үгэхөөр бэлэн байна.

Д. Цыдыпов.

Манай аймагай ажалшадай дура хүсэл

Ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтанууд ойротоо. Һунгалтануудай урда тээхи ажалшадай суглаанууд хаа хаанагүй боложо байна. Манай республикын, тэрэ тоодо Сэлэнгын аймагай ажалшад большевистскэ партидаа, советскэ правительстводаа ба арадуудай агуу ехэ вождь нүхэр Сталиндаа инаг дуратай ба үнэн сэхэ байһанаа үшөө дахин харуулна.

Суглаанууд дээрэ һунгагшад үгэ хэлэхэдээ, манай Эхэ ороной ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудтахи гайхамшагта амжалтануудай түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө шууд тэмсэлэй ба советскэ хүнүүдэй материальна тэниглэн байдалые һайжаруулхын тулада саг үргэлжэ гаргадаг анхарал оролдолгын түлөө партида, советскэ правительствода ба нүхэр Сталинда баяр баясхалан хүргэнэ.

Манай аймагай ажалшад нютагай Советүүдэй депутадуудта кандидадуудаар эрхим хүбүүд басагадаа дэбжүүлээ.

Бурят-Монголой малажалай туршалгын станциин хүдэлмэришэд ба албахаагшад, Үдэнгэ тосхоной гражданинууд аймагай Советэй депутадта кандидадаар Карл Марксын нэрэмжэтэ түрүү колхозой правлениин түрүүлэгшэ, Ж Ванкеевые дэбжүүлээ. Энэ колхоз аймаг соогоо түрүү ба томо колхозуудай нэгэн мүн. Тус колхозой адуу малайнь тоо толгой нилээд олошороо, тариаанайнь талмай ехээр нэмээ. Колхоздонь 250 хүнэй һууритай шэнэ клуб, 75 моринной хүсэтэй электростанци, радиоузел, пекарни, бани ба бусад объектнүүд баригдаа. Малажалай 15 фермэнүүд дээрэ улаан булангууд нээгдэнхэй, радиоприёмнигууд тодхогдонхой. Тус колхоздо малажалай фермэнүүдтэхи ба тариаанажалай хүндэ хүшэр хүдэлмэринүүдые механизацилха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Колхозой эдэ амжалтануудта тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Ванкеевэй үүргэ нилээд ехэ юм.

Аймагай Советэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай дунда республикын солото комбайнёр Михаил Ковалевский, Галуута-Нуур станциин паровозно депогой эрхим машинист Александр Каштымов, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой эрхим хонишон С. Гомбоева, аймагай главна врач нүхэр А Сирина ба бусад бии. Хүдөө ажахын хэдэн олон түрүүшүүл, промышленностиин ба транспортын стахановецууд ажалшадай депутадуудай сомонуудай ба поселково Советүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэнхэй!

Энэ һунгуулиин кампаниин үедэ партийна организацинууд агитационно-ниитын хүдэлмэриин бүхы олон янзын формо ба методые үргэнөөр хэрэглэнэ. Ажалшадай митингнүүд ба суглаанууд үнгэргэгдэнэ Лекци, элидхэл ба хөөрэлдөөнүүд хэгдэнэ. Газетэ, журналнуудые уншалга, харуулан ойлгуулха агитаци үргэнөөр эмхидхэгдэдэг байна. Заводской, Ново-Селенгинскэ, Сутэйн, Арбузовска, һунгуулиин участогуудай дэргэдэхи агитпунктнууд һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Кандидадуудай түлөө агитаци хэхэ ябадалда депутадуудта кандидадуудай һунгагшадтаяа уулзалгын ехэ удхашанартай дээрэһээ партийна организацинууд тэрээндэ ехэ анхарал хандуулна. Һунгагшадай суглаанууд дээрэ нютагай зарим Советүүдэй хүдэлмэриин дутуунуудые шүүмжэлнэ, өөһэдынгөө кандидадуудта захяа үгэнэ. Замай-эксплоатационно участогай һунгагшад сомоной Советэй депутадта кандидат нүхэр Аюшиевтай уулзалгын суглаан дээрэ Ново-Селенгинскэ сомоной Советэй хүдэлмэриин дутуунуудые зүб зүйтэйгөөр шүүмжэлээ. Һунгагша нүхэр Филатов тус Советэй аймагайнгаа центрые болбосон зохид түхэлтэй болгохо ба хүн зониие уһаар хангаха хэрэгые һайжаруулха талаар хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһыень шүүмжэлээ.

Партиин аймагай комитет ба партийна эхин организацинууд һунгагшадай тэмдэглэһэн дутуунуудые түргэн зайлуулха хэмжээнүүдые абажа байна.

Партийна организацинууд кандидадуудай түлөө агитациие коллектив бүхэнэй урда табигдажа байһан зорилгонуудтай зохилдуулан ябуулна.

Нютагай Советүүдтэ һунгаха һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ аймагай ажалшадай ажалай дэбжэлтэ ехээр ургаа Тэдэнэр дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абана. Тельманэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозникууд һунгалтануудай үдэр хүрэтэр Бухэнэй ГЭС-эй барилгые дүүргэхэ, Сүхын МТС-эй коллектив тракторнууд ба хүдөө ажахын машинануудые заһабарилха квартальна түсэбые дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Галуута-Нуурай рудоуправлениин замай албанай 16-дахи дистанциин коллективүүд шэнэ сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска Хүндэлэлэй доскада бэшэгдээ. Аймагай пищекомбинат ба промкомбинат жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэзэ. Түрүү колхозууд ба фермэнүүд адуу малайнгаа тоо толгойе олошоруулха түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Аймагай ажалшад коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө өөһэдынгөө голосуудые үгэхөөр бэлэн байһанаа һунгалтануудай урдахи суглаанууд дээрэ мэдүүлбэ. Тэдэнэр коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосовалхадаа, республикынгаа ажахын ба культурын саашанхи шэнэ хүсэтэ хүгжэлтын түлөө, арадай ажана тэниглэн байдалай хэмжээе улам дээшэлүүлхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые толгойлон ябаһан Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө голосовалха байна.

П. Будаев, ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой секретарь.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН"
1950 оной декабриин 13. 2.

Арадай үльгэршэн

[УС]ТЬ-ОРДА (Иркутска об[лас]ть), декабриин 9. (ТАСС). [Бу]рят арадай үльгэршэн, со[ветс]кэ уранзохёолшодой союзай гэшүүн Аполлон Андреевич Тороевой нэрэнь Иркутска [обл]астиин газаа тээ холуур мэдэгдэжэ болонхой. Нүхэр Тороев—[ол]он тоото үльгэрнүүдэй, дуунуудай, шүлэгүүдэй, поэмэнүүдэй автор мүн.

[Дайнай] үедэ арадай үльгэршэн [...]гаран үльгэрнүүдые бэшээ.

Арадай үльгэршэн—округойнгоо [колхоз]нигууд ба тосхонуудта айлшаар [ходо]доо ябадаг. Зундаа колхозно [талбай]нуудта, үбэлэй үдэшэ — клубуудта, уншалгын байшангуудта [өөр]ынгөө зохёолнуудые колхозникуудай ба хүдөөгэй интеллигенциин умэнэ уншажа, дуулажа үгэдэг байна.

Баяндаевска аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозникууд ба Хархорско долоон жэлэй һургуулиин багшанарай коллектив А. А. Тороевые Усть-Ордынска Бурят-Монголой окружной Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлээ.

Мүнөө депутадта кандидат А. А Тороев һунгагшадтайгаа уулзажа байна. Үгэ хэлэгшэд хадаа өөрынгөө кандидадые советскэ Эхэ ороной үнэн сэхэ хүбүүн гэжэ тэмдэглэнэ.

Үндэр дээдэ найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө Аполлон Андреевич Тороев һунгагшадтаа баясхалан хүргээд, найдабариетнай нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулхаб гэжэ үгэеэ үгэбэ.

Корейскэ арадай-демократическа республикын правительствын мэдүүлгэ

ХОЙТО КОРЕЯ, декабриин 9. (ТАСС). Декабриин 7-до Корейскэ арадай-демократическа республикын правительство Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида иимэ мэдүүлгэ эльгээгэ:

«ООН-эй Генеральна Ассамблейн сессиин түрүүлэгшэдэ.

ООН-эй Аюулгүйн Совēдэй түрүүлэгшэдэ.

Лейк-Саксесс, Нью-Йорк.

Дай хэхэ ябадалда хамаатай уласхоорондын эрхын ниитэдэ мэдэрэгдэһэн нормонуудые Корейдэ хэхэ америкнска интервентнүүдэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эбдэлһэн олон тоото баримтанууд Корейскэ арадай-демократическа республикын правительствын ба Кореяын эсэгэ оронуудай демократическа единэ фронтын тухай комиссиин энээнэй урда тээ хэһэн мэдүүлгэнүүд соо дурсагдаһан байна.

Корейскэ арадай хатуу шанга эсэргүүсэлтэй дайралдаад, америкнска империалистнууд дай хэхэ талаар ниитэдэ мэдэрэгдэһэн нормонуудые тон бага зэргээшье хараадаа абангүйгөөр, дай хэлгын тон хэрзэгы шэрүүн аргануудые Корейдэ хэрэглэнэ. Арадуудай нацинально-сүлөөрэлгын хүдэлөө хараха ба Дальна Восток дээрэ америкнска империализмын ээрхэлгэ тогтоохо зорилгоор зэбсэгтэ дай тэмсэл эхилхэдээ, америкнска империалистнууд Кореяе эзэлхын тула ямаршье гэмтэ хэрэг хэхээр бэлэн гэжэ Кореядэхи америкнска агрессиин эхилээд байлгадашье тон тодоор харагдаһан юм.

Дэлхэйн ниитын һанал бодолые хууран мэхэлхые оролдон, США-гэй зонхилхы нюурнууд Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин үмэнэһөө «полицейскэ функцинуудые» бэелүүлхэ тухай билдагууша үгэнүүдээр өөһэдынгөө ябуулгануудые далдалан, корейскэ арадта эсэргүү дай хэхэдээ улам хэрзэгы шэрүүн аргануудые хойно хойноһоонь хэрэглэһэн байна. ООН-эй өөһэдынгөө олонхидые ашаглан, тэдэнэр Кореядэхи хуули буса ямаршье ябуулгануудаа энэ уласхоорондын организациин нэрэ хүндөөр далдалжа шадахабди гэжэ болоһон байгаа. Тиихэдээ, америкнска булимтаргашад хадаа энээнэй урда тээ агресси хэгшэдһээ «тотальна», «усадхалгын» дайнай теорие уг залгамжалан абаад, энээние хэрэгтэ шэрүүгээр хүнүүдтэ зэбүүрхэн дурагүйтэхэ ёһоор Кореядэ бэелүүлнэ. Тэдэнэр зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ эсэргүү гол тулэб бэшэ, харин нэн түрүүндэ, гол тулэб, гражданска хүн зондо эсэргүү дай хэнэ.

«Цивилизованно» варварнуудай аргануудые хэрэглэн, америкнска зэбсэгтэ хүсэнүүд агаарһаа, далайһаа бомбодохо зэргээр, мүн бусад аргануудаар Кореядэхи промышленностиин томо бүхы предприятинуудые, дунда болон жэжэ предприятинуудай олонхидые усадхаһан, бүхы томо ба дунда зэргын городуудые газарай нюурһаа хюһажа үгы хэһэн, деревнинүүдые усадхаһан байна. Мүнөө хүйтэн үбэлэй боложо байхада, тэдэнэр үлэһэн һуурин газарнуудые бүри мүһэн усадхажа эхилээ.

Американска самолёдууд корейскэ городууд болон тосхонуудые бомбодохон тула үдэр бүри 1000 гаран ниидэлгэ хэнэ. Галдадаһан газарай тактикые хэрэглэн, американска авиаци сэрэгэй ямаршье объектнүүдгүй городууд болон тосхонууд дээрэ шатааха ба фугасна бомбонуудые угаа олоор хаяна, тиин амгалан гражданинуудай гэр байрануудые ба хубиин эд зөөрие усадхан, олон миллион хүнүүдые гэр байрагүй ба амидарха хэрэгсэлгүйгөөр үлөөнэ.

Үлэһэн һуурин газарнуудые саг үргэлжэ бомбодолгонь октябриин хоёрдохи хахадһаа эхилэн илангаяа эдэбхитэй болоо. Октябриин хоёрдохи хахадта, американска самолёдууд Суньань, Кэчхонь, Кучханни, Хичхонь ба бусад городуудые һандаргаба.

Ноябрь һарада американска самолёдууд Канге, Ынчжу, Соньчхонь, Кусон, Тхэчхонь, Чхосань, Пукчинь, Косан, Маньпхочжинь, Херен ба бусад городуудые саг үргэлжэ бомбодоһон ба хэрэг дээрээ бүримүһэн усадхаһан байна. Канге городто 8 мянган гэрнүүдһээ 500-һаа доошо үлөө Синьычжуда 12 мянган гэрнүүдһээ мянга шахууһь үлөө, Мантппхочжинь городто 1500 гэрнүүдһээ 200 шахуунь үлөө.

Гансахан Хойто Кореяын территори дээрэ американска самолёдууд 7 мянга шахуу деревнинүүдые ба жэжэ һуурин бусад газарнуудые һандаргаһан, шатааһан байна.

Өөрынгөө эхэ ороной эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн корейскэ арадай дура хүсэлые бууруулха зорилго табяад, американска интервентнүүд корейскэ арадые богоолшолхо тушаа зэрлиг түсэбүүдээ бэелүүлхын тула, бүхы амиды юумые усадхахаар, Кореяе сүл губи болгохоор бэлэн байна. Арадуудай бэеэ өөрөө тодорхойлхо ба хамааралсахагүй принципүүдые һэшхэлгүйгөөр эбдэн, американска империалистнууд хадаа американска империализмын зонхилолгодо ороогүй һаатнай, танай газар дээрэхи амитай бүхы юумые үгы хэбди гэһэн дуугай ультиматумые корейскэ арадта дурадхаа.

Американска империалистнуудай ба тэдэнэй корейскэ туһамаршадай заналтанууд зорилгоёо түйлахагүй, корейскэ арад колониальна богоолшолгын гэнжээр дахин хэзээдэшье хүлигдүүлхэгүй ба эсэсэй илалта түйлаха хүрэтэрөө тэмсэхэ байна. Кореядэхи американска империалистнуудай зэрлиг аашануудынь американска империалистнуудай ба агресси хэхэ талаар тэдээнтэй нүхэсэгшэдэй эзэрхэлгын түсэбүүдые корейскэ арадай үмэнэ, Азиин бүхы арадуудай үмэнэ улам ехээр нээжэ үгэнэ. Тэдэ аашануудынь өөрынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн корейскэ арадай хэлбэришэгүй дура хүсэлые улам бэхижүүлнэ.

Дээрэ дурсагдаһан зүйл тухай ООН-дэ ба дэлхэйн ниитын һанал бодолдо мэдээсэхэ зуураа, Корейскэ арадай-демократическа республикын правительство болбол дай хэхэ тушаа ниитэдэ мэдэрэгдэһэн нормонуудые ба хүнэй моралиин нормонуудые бүдүүлигээр эбдэһэн, Кореядэхи американска интервентнүүдэй эдэ гэмтэ хэрэгүүдтэ эсэргүү эрид протест мэдүүлнэ. Корейскэ арад, тэрэшэлэн бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн, Кореядэхи американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээрэ заагдаһан хуули буса ябуулгануудые Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци зүбшөөгөө гү гэжэ мэдэхые хүсэнэ.

Корейскэ арадай демократическа республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр ПАК ХЕН-ЕН.

Корея,

1950 оной декабриин 7.

Бүхы дэлхэйн ажалшадта ба профсоюзна организацинуудта ВФП-гэй хандаһан хандалга

БУХАРЕСТ, декабриин 9. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин гүйсэдхэхэ бюро бүхы дэлхэйн ажалшадта ба профсоюзна организацинуудта хандалга баталан абаа. Хандалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд! Бүхы оронуудай ажалшад!

Дайнай аюул ехэдэжэ байна. Кореядэ үхэл ба һандаралга үүдхэжэ байгаа США-гэй империалистнууд жэгшүүритэ муухай дайнай аюулаар дэлхэйе занана. Арадууд өөһэдөөл дайнай замые хаажа шадаха юм.

Ажалша олон миллион эрэшүүл ба эхэнэрнүүд, таанар, хүн түрэлтэнэй агууехэ хүсэн гээшэт. Хуби заяантнай өөһэдынтнай гарта байна.

Таанар дайнда эсэргүүгээр дары эршэмтэйгээр тэмсэхэ ёһотойт, ушарынь дайнай бүхы хүшэр хүндэнь нэн түрүүндэ таанар дээрэ бууха байна.

Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци эб найрамдал хамгаалхын, хүүгэдэйнгээ ами наһа хамгаалхын, зохёон бүтээхэ ажалайнгаа үрэ дүнгүүдые байлгахын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхыетнай уряална.

Эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгресс болбол империалистнуудай гэмтэ ябуулгануудта эридээр эсэргүүсэхын тула, эб найрамдал хамгаалгын хэрэгые өөрынгөө гарта абаһан бүмбэрсэг дэлхэйн олон зуугаад миллион простой хүнүүдэй дура хүсэлые харуулба. Энэ зорилгоор варшавска конгресс дары бэелүүлхэ ябуулгануудай программа зохёогоо. Хэрбээ энэ программа бэелүүлэгдээ һаа, эб найрамдал хангагдаха юм.

Бүхы оронуудай эб найрамдалай тала баригшадтай хамта таанар, түрэл бүриин атомна, бактериологическа, химическэ зэбсэгүүдые, хорлохо бодосуудые, радиоактивна ба хүнүүдые олоор усадхалгын бусад бүхы зэбсэгүүдые эрид шууд хорихые туйлагты.

Энэ зэбсэгые түрүүлэн хэрэглэһэн хүн хадаа сэрэгэй гэмтэн гэжэ хүн түрэлтэнэй зүгһөө бузар нэрэ абаха ба зэрлиг муухай гэмтэ хэрэгүүдэйнгээ түлөө хатуу шэрүүнээр хэһээгдэхэ байха гэжэ дай үүдхэгшэдтэ һануулая.

Өөрынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые хамгаалжа байгаа Кореяын ба Хитадай арадуудта эсэргүү Трумэнай гэмтэ түсэбүүдые эбдэхын тула дары ябуулгануудые дэлгэрүүлэгты.

Газар дээрэхи, агаарай ба уһансэрэгэй бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохын түлөө, бүү зэбсэгүүдые бүгэдэниитээр хуряаха ябадалда уласхоорондын нарин хатуу хиналта тогтоохын түлөө тэмсэгты.

Ажал хэдэг хүнүүд!

Зэбсэг хэхээ арсагты. Дайн хадаа үхэл, һандаралта, тоо томшогүй олон гарза хохидол ба хүнүүдэй зоболон гэжэ һанагты!

Зэбсэгтэ агресси буруушаахые ба арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ газаа талаһаа хамааралсаха ябадал буруушаахые эригты. Арад бүхэн эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанхай байха эрхэтэй байна.

Дайе дары зогсоохын ба гадаадын сэрэгүүдые Кореяһээ гаргахын түлөө, корейскэ арадай түлөөлэгшэдэй хабаадалгатайгаар, Кореяын хоёр хубинуудай хоорондохи дотоодын конфликтые эб найрамдалай ёһоор шиидхэхын түлөө эридээр тэмсэгты.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай аюулые үзэжэ гараһан хүн бүхэн, эдэ аюулнуудһаа өөһэдынгөө гуламтые хамгаалха хүсэлтэй хүн бүхэн өөрынгөө хуби заяае сүлөөтэйгөөр тодорхойлхо гэжэ үнэн зүбөөр хүсэһэн корейскэ арадай хуби заяанда хайша хэрэгээр хандажа шадахагүй ба тиихэ ёһошьегүй байна.

Бүхы дэлхэйн ажалшад!

Империалистнууд болбол Баруун Германида ба Японидо агрессивнэ гүрэнүүдэй үүргые дахин шэнээр даалгана, шуһата хюдалга үүдхэхын тула эдэ оронуудта промышленность болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые һэргээн бодхоожо байна. Һэрэмжэтэй байгты! Ажалша арадай шуһаар өөһэдынгөө зонхилолго тогтоохо ба өөһэдынгөө баялигуудые арбидхаха гэжэ эрмэлзэһэн империалистнуудай гэмтэ түсэбүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэгты.

Нацистска варварнуудай болон японско милитаристнуудай ушаруулһан бүхы аюулнуудые, олон оронуудай хүдэлмэришэн ангиин мүнөөшье үзэжэ байгаа хүшэр хүндэ бүхы хойшолонгуудые һанажа үзэгты.

Эб найрамдалай дайсадай худал пропагандые балшыса элирүүлэгты, тэрэнние хорихые ба шэнэ дайнай пропаганда хэһэн гэмтэ нюурнуудые хатуу харюусалгада хабаадуулхые эригты.

Бүхы оронуудай арадууд хадаа ударидалгын системэһээ дулдыдангүйгөөр амгалан хани харилсаатай байжа ба хани барисаата харилсаануудтай байжа шадаха ба байхые хүсэнэ. Эб найрамдалай түлөө ниитын тэмсэлдэ харилсан ойлголсохо ба бэе бэедээ этигэхэ ябадал тогтоохо зорилгоор, арадуудай хоорондохи культурна холбоонуудые бэхижүүлхэ, мүн элдэб оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай нормальна харилсаануудые һэргээн байгуулха ба хүгжөөхэ ябадал эригты.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй хандаһан Хандалга дэмжэхыень бүхы оронуудай ажалшадые ба бүхы профсоюзна организацинуудые уряална. Гансахан ниитын хүсэлэлгэнүүдээр эб найрамдалай политикые, арадуудай хоорондохи хани барисаата харилсаае түйлажа болохо байна.

Бүхы оронуудай профсоюзууд!

Эб найрамдал хамгаалгын комитедүүдэй ажал-ябуулгые предприятинууд дээрэ ба эмхи зургаануудта эдэбхитэй болгогты. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй комитедүүдэй байгуулагдаагүй газарта тиимэ комитедүүдые байгуулагты. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөндэ ажалша үргэн олониитые татан оруулагты.

Эрэгтэй, эмэгтэй ажалшад!

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федераци эб найрамдалай түлөө, ажабайдалайнгаа эрилтэнүүдые хангахын түлөө, социальна ба экономическа байдалаа һайжаруулхын түлөө тэмсэлдээ өөһэдынгөө зэргэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлыт гэжэ таанарые уряална.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэл хадаа ажабайдалай эрхим һайн условинуудай түлөө тэмсэлһээ таһаршагүй, тэрэшэлэн энэ тэмсэлэй амжалтань ажалшадай уласхоорондын национальна нэгэдэлые бэхижүүлгэһээ таһаршагүй байна.

Ажалшадай нэгэдэлэй түлөө түгэс хүсэтэ хүдэлөөе байгуулха ябадалда туһалагты, хүдэлмэришэн ангиин ба тарияашадай хамтын ябуулгануудые бэхижүүлэгты. Эб найрамдалай тала баригша үргэн олониитэтэй, эб найрамдалда дуратай бүхы прогрессивнэ хүсэнүүдтэй нарин хани харилсаатайгаар ябуулгануудые хэгты.

Хүдэлмэришэн ангиин хүсэнүүдые һулаарuулхын ба шэнэ дай һужэрэлгые хүнгэдхэхын тула, хүдэлмэришэн ангие хахалан бутаргаха гэжэ эрмэлзэһэн дай үүдхэгшэдые ба профсоюзна хүдэлөөндэхи тэдэнэй агентнуудые эридээр балшыса элирүүлэгты.

Ажалшан бүхэнэй зорилго хадаа дайнда эсэргүү, эб найрамдалай түлөө тэмсэл болоно.

Бүтэдөөрөө эб найрамдал хамгаалха тэмсэлдэ бодогты!

Арадуудай хоорондохи хани барисаа ба эб найрамдал мандаха болтогой!

Венгриин гүрэнэй суглаан эб найрамдал хамгаалха тухай хуули баталан абаа

БУДАПЕШТ, декабриин 8. (ТАСС). Венгерскэ арадай республикын гүрэнэй суглаанай мүнөөдэрэй заседани дээрэ, эб найрамдал хамгаалха тухай хуули ехэ дэбжэлтын оршон байдалда абтаба. Энэ хуули хадаа эб найрамдал тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилгоор зохёогдобо.

Гүрэнэй суглаанай депутат венгерскэ уранзохёолшо Пал Сабо хуулиин энэ проект тушаа элидхэл хэбэ.

Эб найрамдал хамгаалха тухай хуули иигэжэ зарлана:

«Дайн хадаа хүн түрэлтэнэй хэмжээгүй гасалан зоболонгуудай эшэ гуламга мүн гэжэ мэдэрээд.

Һужэржэ байгаа дайнай аюулые бүхы хүн түрэлтэнэй интересүүдтэ, үзэл бодолой илгаагүйгөөр, урилшалан зайлуулха ба эб найрамдалда дуратай арадуудые эб найрамдал хангахын тула ниттаар жагсааха шухала байһание мэдэржэ,

Венгерскэ арадай республикын гүрэнэй суглаан эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй уряае зүбшөөн хэлсэһэн ба сэрэгэй пропаганда хадаа нацануудай амгалан хани харилсаатай байха ябадалда ехэ аюул ушаруулна гэһэн шиидхэбэри абаһан юм.

Тиимэһээ, Венгерскэ арадай республикын гүрэнэй суглаан иимэ шиидхэбэри абаба гэбэл:

Дайнай пропаганда тарааһан ба арадуудай эб найрамдалда аюул хэһэн хүн хуулиаар хатуу шэрүүнээр хэһээгдэхэ ёһотой.

1. Бэшэгээр, үгөөр, хэблэлээр ба радиогоор, кинематографиин туһаламжатайгаар гү, али ямар нэгэн ондоо аргаар дай тухиржа, дайнай ямар нэгэн пропаганда ябуулжа гү, али тэрээндэ туһалжа, мүн арадуудай эб найрамдалда эсэргүү гэмтэ хэрэг хэжэ байгаа хүн хэһээгдэхэ.

2. 1-дэхи параграфта заагдаһан гэмтэ хэрэг хэһэн хүн 15 жэл хүрэтэр болзоогоор түрмэдэ хаагдахаар ба эд зөөринь хураагдан абхуулхаар хэһээгдэхэ».

Хуули баталан абаһанайнгаа һүүлээр, гүрэнэй суглаанай түрүүлэгшэ Л. Драхош хадаа энэ хуули абахадаа, гүрэнэй суглаан, венгерскэ бүхы ажалша арадай хүсэл эрмэлзэлгые хангаа гэжэ тэмдэглэбэ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Ноябриин 25-һаа декабриин 1 хүрэтэр Кореядэ болоһон байлдаануудай дүнгүүд

Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

ПЕКИН, декабриин 10. (ТАСС). Хойто Кореяһээ Синьхуа агентствын корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, ноябриин 25-һаа декабриин 1 хүрэтэр Кореядэхи баруун фронт дээрэ болоһон байлдаануудта Арадай армиин частьнууд ба хитадай һайндуратанай отрядууд дайсанай 23.700 солдадууд ба офицернүүдые усадхаһан, шархатуулһан ба пленде абаһан байна гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин декабриин 6-да толилһон мэдээсэл соонь хэлэгдэнэ. Энэ үе соо «дай түгэсхэхэ зорилгоор» американска агрессорнүүдэй хэһэн генеральна добтолго гэдэгынь таһалдуулагдаа гэжэ мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Корейскэ Арадай армиин ба хитадай һайндуратанай амжалтатай контрдобтолго тухай мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Сэрэгэй гэмтэн Макартурай өөрынь хүтэлбэри доро американска агрессорнүүд болбол ноябриин 24-дэ хитад-корейскэ хилэ тээшэ хэдэн зүгһөө добтолго хэхэдээ, Кореядэхи өөһэдынгөө бүхы сэрэгүүдые суглуулаа. Дайсанай эдэ сэрэгүүдэй тоодо 7 американска дивизинүүд, 1 англо-австралийска бригада, 1 турецкэ бригада ба лисынмановска марионеточнэ 6 дивизинүүд оробо.

Корейскэ Арадай армиин ба хитадай һайндуратанай отрядуудые ганса сохилтоор үгы хэжэрхёод, бүхы Кореяе эзэлэн булимтархые һэдэжэ, дайсанай сэрэгүүд зүүн фронт дээрэ Чхончжинь (Сейсин)— Хесанчжинь (Хесандин) Чхосинь водохранилищиин районуудта хүрэжэ ошоһон, мүн баруун фронт дээрэ тэдэнэр Нонвол (Нойэн) — Синфундон (Синкодо) — Уньсинь (Унсан) — Тхэчхонь (Тайсен) — Чончжу (Тэйсю) лини хүрэтэр дабшажа ошоһон байна.

Ноябриин 25-да корейскэ Арадай арми ба хитадай һайндуратан дайсание контратаковалжа эхилээд, бүхы фронтнууд дээрэ тэрээндэ хатуу шанга сохилтонуудые хэбэ. Пхеньянһаа 100 километрын хараанда байдаг Синфундон (Синкодо) ба Саминдон (Соминдо) районуудта американска 2-дохи ба 25-дахи пехотно дивизинүүд ехэ гээлтэ хоролтодо ороо. Гэхэтэй хамта, Токчхониин (Токусен) ба Нонволой (Нойэн) райондо лисынмановска сэрэгэй 7-дохи ба 8-дахи дивизинүүдэй ехэнхи хубинь, тэрэшэлэн 6-дахи дивизиин хубинь бүһэлэгдэһэн ба усадхагдаһан байна. Дайсанай добтолго зогсоогдоо, корейскэ Арадай арми хитадай һайндуратантай хамтадаа контрдобтолгодо оробо.

Ноябриин 27-до дайсанай бүхы фронт үй дэлдэгдээд, тэрэнэй сэрэгүүдынь гуримгүйгөөр сухарижа эхилээ.

Корейскэ Арадай армиин сэрэгүүд ба хитадай һайндуратан хоёр зүг шэглэл барижа добтолбо. Баруун фронт дээрэ дайсание мүрдэхэ үедэ, Пхеньянһаа хойшоо 80 километртэ байдаг Кунуриин баруун-урда тээхи районда болоһон хатуу шанга байлдаануудта американска 2-дохи дивизиин 9-дэхи ба 23-дахи полкнуудай хубинь, американска 25-дахи дивизиин 24-дэхи полк ба турецкэ бригада усадхагдаа. Зүүн фронт дээрэ мүнөө хүрэтэр хатуу шанга байлдаанууддай үргэлжэлжэ байгаа Чхосинь водохранилищиһаа баруун тээшэ ба урагшаа байһан районуудта американска далайн пехотын 1-дэхи дивизиин ба 7-дохи пехотно дивизиин хубинь бүһэлэгдэһэн байна. Хесаньчжиниинь (Хесандин) ба Чхончжиниин (Сейсин) хоорондохи районда хүрэжэ ошоһон лисынмановска марионеточнэ сэрэгүүд усадхагдаха ябадалһаа зайсаха тула яаража сухариба.

Американска агрессорнүүдэй үргэнөөр тунхаглан зарлаһан генеральна добтолгонь энэ үеһөө эхилээд эшэгүүритэ муухай генеральна сухарилга болобо. Урда зүг руу эмхи гуримгүйгөөр зугадаһан дайсан хүндэ буу зэбсэгүүдээ хаяжа ябаба.

Декабриин 1 хүрэтэр корейскэ Арадай арми ба хитадай һайндуратанай отрядууд үргэн ехэ районуудые, тэрэ тоодо баруун фронт дээрэ Чончжу (Тэйсю), Тхэчхонь (Тайсен), Йонбен (Нейхен), Токчхон (Токусен), Нонвол (Нойэн), Мосань (Мозан), Пакчхонь (Хакусен), Аньчжу (Ансю), Синаньчжу (Синьансю), Кунури ба бусад городуудые, тэрэшэлэн зүүн фронт дээрэ Чхончжинь (Сейсин), Панан (Ранан), Сончжинь (Дзесин) ба Хесаньчжинь (Хесандин) городуудые сүлөөлһэн байна.

Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор ноябриин 25-һаа декабриин 1 хүрэтэр болоһон байлдаануудта турецкэ бригада, американска ба англида корейскэ сэрэгүүдэй 14 полкнууд, тэрэ тоодо американска полкнууд ба 8 батальонууд, английска 1 батальон бута сохигдоо. 25-дахи американска дивизиин 35-дахи полкын 1 рото һайндураараа пленде ороо.

Энэ үе соо дайсан хадаа 15.... хүнөө алуулһан ба шархатуулһан гээбэ, тэрэ тоодо: 8.085 американска, английска, турецкэ солдадууд ба офицернүүд ороно.

Дайсанай 7.625 солдадууд ба офицернүүд, тэрэ тоодо 2.272 американска, английска, турецкэ солдадууд ба офицернүүд пленде ....таа. Тэрээнһээ гадна, американска 1 советник, (японско уг гарбалтай американец — ред), 12 полковнигууд ба зэргээрээ майорһоо дээшэ бусад офицернүүд пленде абтаа.

143 американецууд пленде һайндураараа ороо.

Корейскэ Арадай арми ба хитадай һайндуратанай отрядууд иимэ трофейнүүдые абаа гэбэл: 521 ... буу (тэрэ тоодо 15 гаубица), ... пулемёт, 4736 винтовконууд ... пистолеедүүд, 55 танк, 1 самолёт, 1953 автомашина, бусад олон тоото буу зэбсэгүүд ба һомо хэрэгсэлнүүд болоно. Корейскэ Арадай армиин сэрэгүүд ба хитадай һайндуратан дайсанай 49 танкнууд ... автомашинануудые гэмтээһэн, ... рэшэлэн дайсанай нэгэ самолёд буудажа унагааһан байха юм.

Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

Арадай армиин сэрэгүүд ба хитадай һайндуратан зарим участогууд дээрэ Пхеньянһаа урагшаа ба зүүн-урагшаа 50—70 километр дабшаа гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин декабриин 11-дэ дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Зүүн участок дээрэ Арадай армиин частьнууд ба хитадай һайндуратан Хамхын (Канко) районой зүүн тээшээ байгаа эрьеын газарнуудые дайсанһаа сүлөөлөө.

Югославска гражданинууд хилэ дабажа зугадана

СОФИЯ, декабриин 9. (ТАСС). Һүүлэй үедэ Югославиһаа югославска гражданинуудай зугадаха ушарнууд олон болобо. Гадаадын хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, тэдэнэр бүлэг бүлэгөөрөө ба ганса гансаараа нюусаар хилэ дабана.

Бүлэг югославска студентнүүд парусна лодкоор Андриатическа далайе гаталжа, Бари (Итали) ерээ гэжэ римскэ радио һаяхан мэдээсэбэ.

Лейтенант зэргэтэй пилот югославска самолёдоор Югославиһаа Австри руу ниидэжэ ерээ гэжэ австрийска «Ди Прессе» газета бэшэнэ.

Югославиһаа зугадаһан ... нууд хадаа югославска арад Титын фашистска бүлэгэй доро жолжо байһание саашадаа ... жэ шадахагүй байгаабди гэжэ мэдүүлнэ.

СОНОСХОЛ

Байгша оной декабриин 14-нэй үдэшын 8 часта Культурын институтай лекционно зал соо лингвистэ зүблөөн болохонь. Тус зүблөөн дээрэ Культурын институтай лингвистическэ экспедициин хүтэлбэрилэгшэдэй информационно элидхэлнүүд зүблөөн соо хэлэгдэхэ.

Языкознаниин асуудалнууд тухай И. В. Сталинай зохёолнуудай дашарамдан экспедицинүүдэй материалнууд онсо һонирхолтой на. [illegible] тус зүблөөндэ эрдэмтэдые гадна, мүн түүхэ, литературнууд, оршуулгашад, журналистнууд уригдана.

НИИК-гэй дирекци.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6.84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—02449. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.